

med ens sprang tvärt igenom och ned i jorden. »Det var mig en ...!» sade mannen. Vidare borrhning fanns nu öfverflödigt. Den tunna flisan vändes utan svårighet. Ristningen upptäcktes och gårdens innehafvare lät föra Runstenen fram till boningshusen, der han restes mot en vägg». Upmark meddelar, att stenen blivit »anträffad i en åker vid dikning, sedermera framkörd till gården». Den står nu rest i trädgården vid östra gaveln av spannmålsboden, med den ristade sidan vänd mot S.

Gråsten. Höjd 1,80 m., bredd (vid foten) 0,46 m. Ristningen är tydlig.

Inskrift:

+ **hialm**<sub>5</sub>**uiþr** + **raisti**<sub>10</sub> + **stain**<sub>15</sub> + **at**<sub>20</sub> · **pork**<sub>25</sub> || **ut**<sub>30</sub> + **sun**<sub>35</sub> **sn**<sub>40</sub> + **amuti**<sub>45</sub> + **risti** + **runar** +

*Hialmviðr raisti stein at Þorgaut, sun sinn. Amundi risti runar.*

»Hjälmsvid reste stenen efter Torgöt, sin son. Amunde ristade runorna.»

Till läsningen: Icke stunget är 26 **k**. 44 **r**: mellanstreckket i bst saknas; det har aldrig varit ristat. Sista runan är **r**, icke **ṛ**. — Schröder (och L 825): 1—9 **almuiþr**, 23—28 **porkut** (L 825 **þor** + **k**·), 32—33 **s**·**n** (L 825 **sin**). — Dybeck: **hialm**<sub>5</sub>**uiþr**, **porkut**, **sn**.

Mansnamnet *Hialmviðr* förekommer även på en uppländsk runsten, Spånga kyrka (*UFT* 2, s.70). Om *Þorgautr* se Sö 336.

Stenen är ristad av en Amunde. Säkerligen är det samme runristare, som har signerat Sö 215, 233 och 271 och dessutom har ristat flera andra stenar i Södertörn. Att hans ornamentik på Söderby-stenen är så olika det mönster, som han annars använder, beror helt visst på stenens långsmala form. Denna har tvungit ristaren till ett originellt mönster; de båda ormhuvudena, med det runda ögat, den långa nackfliken, den framåtvända panntofsen, det öppna gapet med de båda tänderna, erinra mest om ristningar sådana som Sö 269, 274 m. fl. Med av Amunde signerade eller honom säkert attribuerade ristningar finnas följande anmärkningsvärda likheter: **raisti** + **stain** (utan omskrivning med 'låta' och utan demonstrativpronomen), **runar** med **r** i stället för väntat **ṛ** (jfr Sö 254 **alhiltar**, Sö 215 **rolfr**, Sö 217 **suertikr**), den omvända formen av **s**, skilletecknet + (liksom Sö 271).

## 269. Söderby malm, Österhaninge sn, Sotholms hd.

Pl. 132. Pl. 1: B 668.

Litteratur: B 668, L 819. Ransakningarna 1667—84; G. Upmark, Sotholms härad 1, s. 40; S. Boije, Anteckningar (ATA).

Äldre avbildningar: P. Helgonius (i Peringskiölds *Monumenta Sudermannicæ*, där signeringen »DSt» är ändrad till »P.H», och B 668); Brate 1900 (ATA).

Runstenen står i södra delen av Söderby villasamhälle, på östra sidan om landsvägen Stockholm—Västerhaninge, omkring 25 m. från vägen. Platsen är belägen ungefär 750 m. S om den punkt, där vägen till Handens station tager av från landsvägen. Markområdet har tillhört Söderby gård och har under senare tid styckats till egnahemstomter. Den tomt, på vilken runstenen befinner sig, har nummer 283, litt. 28 Ah. Stenen restes här 1925 på en grund av cement, på samma plats där den tidigare länge legat kullfallen.

Utan tvivel är det samma runsten, som omtalas i *Ransakningarna* 1667—84, stående »vedh vägen emellan Söderby och Wester Haninge körka på sanmoon» (se ovan Sö 261). Enligt Peringskiölds *Monumenta Sudermannicæ* och *Bautil* befann den sig »på heden vid stora vägen». Stenens plats finnes utmärkt å Geologiska kartbladet »Stockholm».

Redan på Helgonius' avbildning är stenen skadad upptill och på högra sidan. Två mindre stycken, ett upptill och ett på h. sidan, anges såsom lösa. Det ena av dessa, det på h. sidan, har sedermera förkommit, men f. ö. var stenen i behåll i oförändrat skick ännu vid Brates undersökning år 1900. Det andra har sedermera också varit försvunnet men återfanns år 1925, ehuru skadat, i en grop i närheten och fastsattes vid stenen. På h. sidan upptill har ett nytt stycke lossnat och fallit av, med bl. a. runan 4 r. Det har förgäves eftersökts; enligt uppgift skall det troligen ha blivit inmurat i grunden till en stuga i närheten.

Gråsten. Höjd 1,70 m., bredd 1,26 m. Ristningen är djup och väl bibehållen. Runorna äro djupare huggna än slingan.

Inskrift (med det inom [ ] supplerat efter B 668):

+ out[r] . . . . [ut]r + raiistu + - [t]in + pina + at + uikika + fapur + s[in] || sun stura +

*Anundr(?) . . . undr(?) ræistu stæin þenna at Vikinga, faður sinn, sun Stora.*

»Anund . . . . reste denna sten efter Vikinge, sin fader, Stores son.»

Till läsningen: Runorna 4 **r** och 5 **u** finnas fullt tydligt bevarade på Brates fotografi; av 6 **t** finnes blott hst och v. bst. Framför 11 **i** finns upptill ett ristat streck, liknande början till v. bst av ett **t**. Möjligen har ristaren efter 8—10 **rai** börjat rista ett **t** men märkt sitt misstag, lämnat **t** ofullbordat och fortsatt med 12 **s**. Runan 15 [**s**] är borta redan på Helgonius' träsnitt, 16 är där **t**. 43 **t** har bst endast på v. sidan av hst, böjd på samma sätt som bst i inskriftens övriga **t**-runor. Runan kan därför icke vara **a** (såsom L 819).

Det första namnet, **outr**, är kanske snarast det vanliga mansnamnet *Anundr*, ehuru **n** är utelämnat. Det kunde måhända också vara en beteckning för *Öyvindr*. 5—7 **utr** är slutet av ett namn, på *-undr* eller *-uddr*. Namnet 42—46 **stura** (gen.) förekommer också i en uppländsk runinskrift, L 140 Nyvle, Bälunge sn. Möjligen är det ett *Stori*, ursprungligen ett binamn, formellt sett en form av adj. 'stor'. Namnet *Vikingi* är en sidoförm till *Vikingr*; se om detta Sö 182.

270. Tyresta, Österhaninge sn, Sotholms hd.

Pl. 133. Pl. 1: B 663.

**Litteratur:** B 663, L 824 (2025). Ransakningarna 1667—84; G. Upmark, Sotholms härad 1, s. 41; S. Boije, Anteckningar (ATA).

**Äldre avbildningar:** P. Helgonius (i Peringskiölds Monumenta Sudermanniae och B 663); Brate 1900 (ATA).

Ristningen finnes på den mot S sluttande sidan av ett berg, endast ett 10-tal m. N om vägen som går genom byn, mitt emot den mellersta gården i byn.

Den omtalas av kyrkoherden Andreas Arvidi i hans förteckning över socknens fornminnen 1668 på följande sätt: »Berg-Runeskriffter haffver iagh låtet migh säga i Församlingen finnas tvenne: En vid H. Exc<sup>tz</sup> Högvälb<sup>r</sup> H<sup>r</sup> Knut Kurcks gård, Åhrestadh, then andre på Törestad Kyrkiovägen vthi ett berg, kallat Spångeberget, ther aff att bookstäffverne i berget ähre vthhuggne, såsom vti ett bälte med spänger». Peringskiöld (*Monumenta Sudermannicæ*) och *Bautil* ha, tydligen på grund av felläsning, »Första gärde», och denna felaktiga namnuppgift går sedan igen hos Liljegren och Indebetou.

Ristningen börjar omedelbart invid den nuvarande markytan. Dess höjd är 1,68 m., dess bredd 1 m. Den är tydlig och i stort sett väl bibehållen. Vid slingknuten nedtill är den något skadad genom avflagring.